

I. évfolyam. Budapest, 1894. január 15. 2. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI

Dr. RUPP KORNÉL

TANÁR.

Előfizetési ár:

<i>Egész évre</i>	<i>1.60 kr.</i>
<i>Fél évre</i>	<i>— .80 «</i>
<i>Negyed évre</i>	<i>— .40 «</i>

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IX. ker., Imre-utoza 9. sz.

Tartalom :

A gyermeki kegyelet. — A télizöld. — Egy tanuló levelei. — Arany János Toldijáról. — Vörösmarty Szép Ilonkájának jellemei. — Hol járt iskolába Petőfi. A tragédiák jellemei. — A bo itékon : Gondolatok. — Feladatok. — Ajánlható könyvek. — Külömfélék. — Szerkesztői üzenetek.

Gondolatok.

A ki nem szereti a természetet, az nem szereti az embereket. Ne vess meg semmi teret, hol jót tenni képes vagy! Mert milliók közül egynek van alkalma olyan tetteket véghez vinni, amelyek nagy hullámokat vetnek, s a melyek jótékony hatását sokan megérik . . de mind a millió egymás mellé van állítva az életben, s a szomszédok legjobban rászorulnak egymásra.

A bosszú olyan mint a puszta farkasa, hidegben éhezik legtöbbit. A bosszú is hideg, üres szívben a legvadabb.

Ne becsméreljük az életet, mert ha az nem volna, semmink se volna. A szenvedély kakukki nemesebb érzelmeink fészkeben magunk tápláljuk saját vérünkkel s csak akkor vesszük észre mily nagyra nőtt, mikor már nemesebb érzelmeinket kiszorította szívünkéből.

Senki sincs a ki valahol első ne lehetne, de senki sincs viszont, a ki valahol utolsó ne volna.

Nincs könnyebb, mint az önértet, de nincs nehezebb, mint a böles önértet. Amaz ugyanis másokhoz, a böles önértet pedig saját eszményükhöz mér bennünket, hogy a mérték ne hibázzon, önmérsékletre érzékeny szívre, művelt lélekre s mozgékony, üde kebelre van szükség.

A gögös ember mindig maga van. A ki pedig maga van, hol venne az valakit, aki őt szeresse? *Mosdósy Imre.*

Feladatok.

I. Az I. és II. oszt. tanulók írják le **A megfagyott gyermek** vagy a **Balázs vitéz** című költemény tartalmát.

II. A 3. és 4. osztályu tanulók dolgozzák ki a **Reggel és este** című összehasonlítást a következő pontok szerint: Mindkét napszak kezdője és befejezője egy időszaknak és igen jelentékeny az emberi életben. Mindkettő gyorsan mulik és ismét visszatér, de egyenlő körülmények között soha. Reggel és este remél az ember; az okos és előrelátó a jövőbe tekint és visszapillant a multba. *Különbségek*: Reggel új erő és vidámság, élénk gondolatok és nézetek; este fáradtság és a pihenés szüksége, kiábrándulás és az átéltek vizsgálata. Reggel kezdete egy utnak, este az elért cél vagy legalább is a magába térés. Reggel néha rózsza, este csupa tövis.

III. Felsőbb osztályu tanulók fejtsék meg e közmondást; **Az alma nem messze esik a fájától** e pontok szerint: 1. **A közmondás magyarázata**: fa = eredet, származás; alma = természet, esni = eltávolodni, nem esik = nem távolodik el, nem hasonlatos. Tehát: A termék megfelel a termelőnek; a gyermek nem igen szokott szülőitől különbözni. 2. **A közmondás valódisága és igazsága**: A közmondás értelme igazolható: a) a történelemből vett példákkal; b) a mindennapi élet és c) a józan ész által; mert 1) A szülők által nyújtott példák a legfontosabb következményekkel bírnak, a mennyiben mint legelső benyomások a legmaradandóbbak; 2) Valamint a szülők physikai tulajdonságai és különös tehetségei a gyermekek testi és szellemi életére kihatnak, ugy a rossz hajlam is vele születhetik. **A közmondás megcáfolása**: Ha legtöbb esetben a közmondást általános igazság gyanánt elismerjük, nincs kizárva a kivétel; a) a rossz példa vonzó, de visszariasztó is lehet, ha félelmet és undort támaszt; b) A szülők befolyása előnyös körülmények mellett u. m. a tanítás, nemes környezet és jó példa által ártalmatlanná tehető; c) Későbbi helyes belátás által változás, sőt alapos javulás állhat be. **Következtetés**: Légy óvatos a példabeszédek használásával és ne engedd, hogy azok rideg itéletet és bizalmatlanságot neveljenek benned.

Megfejtési határidő 1894. február 22. A dolgozatokat az illető megfejtő nevével ellátva a Tanulók Lapja szerkesztőségébe kell küldeni. A megfejtő tegye ki, hogy melyik iskola hányadik osztályába jár.

Annak, a ki a feladott dolgozatok közül valamelyiket *leujobban* fejt meg Kingsley *Hősök* című görög tündérmeséinek hat könyomatu képpel diszitett diszkötésű (2 forint 50 kros) munkáját küldjük meg.

Az első számban közölt feladványokra beküldött dolgozatokról jövő számunkban írunk.

GYÖNGYSOROK.

A ki a célt, melyet magának kitűzött, szemmel tartva, magát hozzá minden perczen közelíteni érzi s azt végre elérheti, — az boldog.

Eötvös.

Két jó van, mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma:
Szorgalom és az erény: földön az, égben ez áld.

Vörösmarty.

Szép az egész föld, az egész világ; de legszebb a haza
földre, legkedvesb az elszigetelt világ, melyben a nemzet él.

Vajda P.

Hit nélkül elv, erény csak pusztá szó,

Tárkányi.

Bizonyos érzések kifejezésére könyeinknél nincs egyebünk.

Eötvös.

A szülők áldását nem azon szavak teszik, miket azok
gyermekeik boldogságáért naponként elmondanak, mert hisz
azt hálátlan gyermek fölött is elmondhatja velök a szülői sze-
retet, hanem azon örömkönyvek, miket a gyermekeknek jó er-
kölcsei, szorgalma és jelességei fakasztanak szemeikből.

Deák F.

Szerkesztői üzenetek.

K. V. Budapest. Köszönjük a meleghangú megemlékezést. Nem anyagi,
hanem erkölcsi sikert várunk.

B. T. Besztercebánya. Igen szívesen megteszszük kívánságát. Az elő-
fizetők gyűjtésére vonatkozó ígéretéért hálás köszönet.

R. M. Kolozsvár. Mi lesz benne? Minden, a miről az iskolában a tan-
ulók iskolai vagy házi feladványokat készíteni szoktak. Minden számban lesz
egy dolgozat az első, egy a második, egy a harmadik, egy a negyedik s egy
talán az ötödik osztály számára. Azon túl már úgys önállóbban gondolkoznak a
tanulók. Feldoigozzuk Tompa virágregéit, Arany epikai költeményeit, sőt az újabb
irodalomról sem feledkezünk meg.

L. R. Bpest. Hogy ajánlunk-e az ifjuságnak való könyveket? Ez egyik
főgondunk lesz. Csak tessék beküldeni a 10—15 éves fiúk vagy leányok részére
írt munkákat. Nézze meg jelen számunkat.

K. L. Budapest. Munkatársaink kikerülnek kollegáink közül, a kik
örömmel üdvözlük lapunkat s rajta lesznek, hogy mennél szélesebb körben elter-
jedjen. Persze hogy elfogadjunk vidéki előfizetéseket is, sőt a vidék támo-
gatására nagyon számítunk.

B. K. Miskolc. Mennyi az előfizetők? Ez épen olyan kérdés, mintha
valakitől azt kérdi, hogy hány éves. Nem bűn, — de nem illik.

Többeknek privát levélben válaszoltunk.

T. E. Sopron. Bródy Sándort melegen ajánljuk. Ő épen azoknak ír, a
kiknek mi. Azoknak Bródy a »Pósa bácsijuk«.

Jövő számunk díszesen kiállított címlappal fog megjelenni.

„Toldi“ könyvnyomda Budapest, V., gyapju-utcza 6. sz.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre 1 ft 60 kr.
Fél évre — ft 80 kr.
Negyed évre — ft 40 kr.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztő és kiadó:

Dr. RUPP KORNÉL
tanár.

Az előfizetési díjak

a »Tanulók Lapja« kiadóhivatala-
lába IX. ker., Imre-utcza 9. sz. alá
küldendők.
Hirdetések felvétele Sikray S. iro-
dájában VI. Váci-körút 33. sz.

A gyermeki kegyelet.

Háromszáz év előtt történt, hogy egy gazdag kereskedő
elhalálozván tekintélyes vagyonát, az akkor épp hosszú tengeri
uton levő egyetlen fiára hagyta.

Hosszu idő telt el, de az örökös nem jelentkezett, bár az
elhunyt jó barátja, a kire a végrendelet végrehajtása bizva volt,
mindent elkövetett, hogy a távollevő hollétét kipuhathassa;
míg nagy sokára arról értesült, hogy az a hajó, a melyen az
ifju tartózkodott, egy nagy vihar alkalmával etpusztult.

Az ifju azonban megmenekült, de irományai az elsülyedt
hajón veszttek. Hazavetődvén, értesült atyja haláláról, rögtön
felkereste atyja jó barátját, a kinél már két állítólagos örökös
talált. Atyja barátja azonban nem ismerte meg az az óta férfiuvá
fejlődött fiatalembert, s elhatározta, hogy próbára teszi őket,
talán magára vall az igazi örökös.

Nyilat vett elő s így szólt az elhunyt arczképére mutatva:

— A ki közületek e képen itt a sziv helyét eltalálja, az
lesz az örökös!

Az első célzott, de a vessző a kitűzött célponttól messze
a falba furódott; a második már jobban megközelítette célt;
a harmadik azonban irtózva dobta el magától a nyilat s köny-
nyezve így kiáltott fel:

— Nem, nem, még látszólag sem tudnék atyám gyilkosa
lenni.

Ez a nyilatkozat elég bizonyíték volt; nem állhatott fenn
többé kétség, hogy melyik a három közül az igazi örökös.

A bíró szeretettel ölelte keblére elhunyt barátja fiát; a két
csaló azalatt, felhasználva a kedvező alkalmat, megugrott, mi-
előtt a méltó büntetés elérhette volna őket.

A télizöld.

(Tompa M. után.)

Elégedetlenül így sóhajtott fel a télizöld: »Miért örültök a tavasznak, virágok, ha ismét elhervadva sirba fogtok szállani? Virágtalanul fog állni a rét, lombtalan lesz az ág. . . . mit ér a dísz ha hervatag, s mit ér a rövid ifjuság? Mért hordom én piros virágom, levelem? Oh, Tavasz mindenható tündére! vagy oltsd ki életem, hogy többé ne érjek újabb kikeletet, vagy hagyd meg az ősz derekán, a tél fagyában is zöld ruhámat!«

A télizöld sóhajaira a tündér szeliden így felelt:

— Nem tudod, kis bohó, mit kívánsz. Zöld akarsz maradni őszzsel s a tél fagyában is? A hervadás szelid halálát elvegyem tőled, s így ne legyen új kikeletkor boldog, vidám megifjulásod? Ne bánd, hogy hervadsz, elalszol s ifjuságod rövid, — az élet gyönyörét ébrenlét és álom alkotják. Sziklákön a moh száz tavaszt lát, — a lilium egyet; amaz rideg tengésben él, ez gyönyörben gazdagon.

A télizöld azonban minderre is csak zúgolódék, mire a tündér így szólt:

— Legyen hát kívánságod szerint! — és zsibbasztó, mély, tompa álmot bocsáta reá hirtelen.

Mikor felébredt mély álmából a télizöld, rideg tél volt körülötte, a föld fagyva, csak ő állott zölden a holt világban, csak ő, a télizöld.

De e változásnak csak rövid ideig örülhetett a télizöld, mert bánatosan tapasztalta, hogy az ékes piros fürtök helyett kis kék virága nőtt.

Egyedül állt. Társai mind mélyen aludtak, nem zengett körülötte madárdal s nem csörgedezett a kis patak. Letépett lombjaiból nászbokkrétát és halotti koszorut kötöttek, s éreznie kellett, hogy a rideg, kihalt világban mily elhagyatottan él.

Megjött fagyolvasztó leheletével a bájos kikelet, diszruhába öltözött minden, halom, kert, virág, rét. Minden örült az újra-ébredés nagy ünnepén, csak a télizöld nem tudott örülni.

Mikor a tündér látta, hogy mily bánatos a kis virág, megjelent előtte s így szólt:

— Remélj és türd sorsodat! Örököld vagy, bár piros virágaidat elveszítetted. Egyik szívnek reményt ad a sors, a másiknak örömet; ha nem kellet az öröm: reményben éld át az életet

Feladvány: Mi e kis virágregéből a tanulság? Ennek alapján megfejtendő tétel: »Az ember elégedjék meg sorsával s ne zúgolódjék az Isten rendelése ellen.«

Egy tanuló levelei.

I.

Drága Szüleim!

Megérkezésem után azonnal tudatom Önökkel, drága szüleim, hogy az uton semmi bajom sem történt. Egy jó öreg ur, a ki szintén a fővárosba utazott, pártfogásába vett, sőt a pályaházból a maga kocsiján lakásomra vitt. Beszélte, hogy ő neki is volt egy fia, a ki az én időmben volt, midőn meghalt. Az öreg ur szemei még most is megnedvedtek, midőn fiáról szólt.

Istenem, mily nagyon szeretik a szülők gyermekeiket!

A jó öreg ur kérdezte, hogy milyen a karácsonyi értesítőm. Mondtam, hogy csak a magyar iránytanból van »jó,« a többi tárgyból »jeles« tanjegyelem. Csóválta a fejét s azt mondá, hogy magyar fiunak, a ki jeles diák, nem volna szabad épen a magyar iránytanból csekélyebb eredményt felmutatni. Talán sokat olvasok össze-vissza? Bizony, gondoltam magamban, most is egy hét alatt nagyon sokat olvastam s nem tudnám elmondani, a mit olvastam. Pártfogóm azt a tanácsot adta, hogy egyszerre csak egy-egy kisebb részletet olvassak, azt gondoljam jól át, mondjam el a magam szavaival s úgy írjam le. Mindenből, a mit csak olvasok, csináljak jegyzeteket s addig más könyvet ne vegyek a kezembe, a mig egyet tökéletesen át nem tanultam.

Meg is fogadom e jó öreg ur tanácsát, már csak azért is, hogy a ti örömetök, drága szüleim, teljes legyen.

Oh, mint szeretnék mindig köztetek lenni, mint Jenő öcsém! Most is, hogy négy havi távollét után az édes szülői házba repülhettem, éreztem, mint szerettek; éreztem akkor is, midőn egy heti boldogság után, el kellett tőletek szakadnom. Igaz, itt is szeretnek, még pedig nagyon szeretnek, de mégis mi ez a szeretet a tietekhez képest? Érzem, hogy a gyermek soha meg nem hálálhatja szülői szeretetét, még ha egész életét nekik szenteli is.

Igérem, drága szüleim, hogy csak örömet szerzek nektek. S most újra munkához látok, Jenő öcsémet csókolom és kérem, hogy iparkodjék helyemet is kipótolni és pajkoskodással a legcsekélyebb aggodalmat se okozzon Önöknek.

Kezeiket csókolja

Budapest, 1894. jan. 3-án.

szerető hálás fiuk

Károly.

Arany János „Toldi“-járól.

A mint az egész mű kiválóan népies, ilyen már a kiinduló pontja is. Toldi Miklós, az özvegy Toldi Lőrincznének kisebbik fia a mezőn dolgozik, messze elméláz, a távoli porfellegekből fegyverek csillognak elő, Laczfí Endre nádor vezeti hadát Budára. Miklós szívében ugyanis él a fájó vágy a vitézi élet után s most az fokozott erővel ébred föl benne s elkeseredik, midőn Laczfí őt parasztnak szólítva kérdi tőle a Budára vivő utat. A nyomórudat félkarral felemelve mutatja meg az utat s midőn az őt ingerlő katonák elvonulnak, ő is elkomorodva, fájó vágygyal a vitézi élet s haraggal bátyja iránt, haza ballag. (I.) Ottthon nagy sürgést-forgást talál, mert György ur megérkezett léhűtő szolgálival, hogy a kész haszonnak felét főlegye, másik felét magával vigye. Szerető anyját hidegen köszönté, öccsét fanyalogva kérdi, a ki ép akkor toppan be s bátyját meglátva, karja akaratlan is ölelésre nyílik; de bátyja jogtalan szemrehányásokkal és igazságtalan vádakkal halmozza el, amire amugy is elke-seredett szíve kitör bátyja ellen, a ki miatt nem emelkedhetik oda, a hova magát hivatottnak érzi s kikéri jussát, amire György őt arcul csapja. Miklós bátyjára rohan, de közéjük lép anyjuk s a fiu leeresztve karját, némán, tántorogva megy ki a szobából s meghuzza magát az udvar távoli zugában. (II.) Ebéd után a szolgák jó kedvükből rudat hányni kezdtek, György ur pedig az öreg karszékéből gyönyörködött bennök s meglátva buslakodó öccsét, reá uszítja szolgálait, a kiknek dárdái Miklós körül a palánkot döngeték; Miklós türte, de midőn egy vállát érinté, felkapta a malomkövet, a melyen ült, a szolgák közé dobta és egyet agyonütött. György kesereg ugyan szolgája miatt, de inkább örül, hogy gyilkos a testvére s így annak a jussa is az övé lesz. (III.) Miklós bujdosik az éren és nádon, ha aludni akar az éhség nem hagyja; végre reá bukkan az öreg szolgál, Bencze, a kit Miklós anyja küldött étellel-itallal. Miklóst Bencze rá akarta beszélni, hogy térjen vissza, György ugyanis elmegy, Miklós aztán újra kis király lesz a vidéken. Miklós elhatározottnak érzi sorsát, nem megy vissza, azonban anyjának azt izeni, hogy vigasztalódjék, még örülni fog fiának. (IV.) A nádasban bujkálva farkasveremre akad, megküzd a farkasokkal s megöli azokat, melyek az ő farkasát, bátyját juttatják eszébe. Anyjától nem tudott bucsutlanul eltávozni, azért fogta a két farkast s haza ment. (V.) Alvó bátyja mellett feltámad benne a gyilkosság gondolata, de csak a két farkast helyezi melléje, elszakad bánkódó anyjától, mert a farkas szagát érző kutyák vonitanak. Menekül bátyja s üldözői elől. (VI.) Három napig bujdosik, míg a negyedik nap elején Pest alá ér s a temetőben egy özvegy asszonynyal találkozik, kinek két fiát párbajban megölte egy cseh vitéz. Toldi anyjára gondol, átérzi az özvegy fájdalmát s bosszút fogadva beindul a városba. (VII.) Bátyja pedig a királyhoz megy s fari-

zeusi arccal elmondja öccse esetét, de a király keresztüllát szándékán s ismervén György gyávaságát, kijelenté, hogy annak adja Miklós örökségét, a ki a cseh bajnokot legyőzi. György a királytól eltávozva majd megőrül dühében. (VIII.) Ezalatt Miklós Pesten kószálván a vágóhídról elszabadult bikát megfékezi, s egy darab májat kap a mészárosoktól, de éjjelre sehova be nem eresztik. Eszébe jut anyja, az özvegy, fogadása s azon töpreng, hogy miként teljesíti azt, mikor nincs fegyvere és ruhája. Visszamegy a temetőbe, azt hívén, hogy az özvegyet ott találja s elkérheti tőle fiai fegyverzetét. Azonban csalódott s eredménytelenül aludt el a holtak tanyáján. (IX.) Váratlanul jön az öreg Bencze s a jó anyától kenyérbe sütve száz aranyat hoz Miklósnak s ez örömeben nagy mulatságot csap a csárdában. (X.) Hajnalban megindul lovagi ruhát s fegyvert vásárolni. A cseh vitézzel megküzd s legyőzi, a kegyelmet kérőnek meg is kegyelmez, de midőn észreveszi, hogy az őt levágni akarja, leszeli fejét. A nézők örömrivalgásban törnek ki. (XI.) A király magához hivatja s megkegyelmez neki, saját kardjával megajándékozta, bátyja jószágát is neki akarja adni, de Miklós nem fogadja el. Györgyöt a király számüzi udvarából, Miklóst fejéhez választja, a kinek öröme teljes lesz, midőn gyönyörtől reszkető édes anyját is keblére ölelheti. (XII.)

Mint az elmondott tartalomból kitűnik, Miklósban a jó jutalmát, Györgyben a gonosz büntetését veszi el. A jónak és rosznak ilyen ellentétéből áll az élet, azon tettek összegét, mely ezek végrehajtásából ered, jellemnek nevezzük. Miklós jó jellem, György rosz jellem.

Az ilyen ellentétet megtaláljuk a népmesékben is. Ezeknek tulnyomó részében is azt tapasztaljuk, hogy az ifjabb testvér elnyomatik az erősebb és idősebbtől, a mostoha testvér az édes testvértől, de jó tulajdonainál fogva az elnyomott győz. Ez a magyar népmesék főjellemvonása.

Ha az alapeszme az a gondolat, mely egy mű szerkezetében kifejezve van, akkor a Toldi alapeszmeje az, hogy a jó saját tulajdonai által, bármint nyomassék is el, győzedelmeskedik, elnyeri jutalmát.

(Folytatása következik.)

Vörösmarty „Szép Ilonka“ című költeményének alakjai.

(Jellemrajz.)

Vörösmarty »Szép Ilonka« című elbeszélő költeményének alakjai: Peterdi, ennek unokája Ilonka és Mátyás király. Peterdi, a tisztos ösz, a király iránti hűségben, a hazaszeretletben, az önfeláldozó vitézségben, unokája iránti gyöngédségben, a hamisítatlan vendégszeretletben a magyar embernek és az igaz férfinak mintaképe.

Egykor Nándor-Fehérvár ostrománál bőven ontá vérét a hazáért és a királyáért. Most a Vértes vadonában, kicsiny, kies tanyáján a múlt idők emlékein mereng a vén bajnok. Könyvek gyűlnek szemébe, ha hős vezérére, Hunyadira, a kidölt dicsőre gondol. Ugy elégtűlt büszke mosoly veszi körül ajkát, ha Mátyás jut eszébe, s szívből rebegi forró imaként:

— Áldás életére!

A honszerelmen, királyhűségen kívül az ősz bajnok edzett keblében szép unokájának, Ilonkának képe él, annak szenvedése megtöri agg lelkét, s mint a kinek nincs már mit keresni a földön, követi Ilonkát egy szebb hazába!

Ilonka öröme, gyönyörűsége, bálványa, szemefénye agg nagyapjának. Ifju, nemes hajtása az ősi fának. Szerény, mint az ibolya; gyermeteg, ártatlan, mint egy földi angyal; a vadon rózsája, melyet a nagyvilági élet szele még nem érintett; játszi, pajzán, pillangó-kergető, mint oly gyermek, ki a természet ölén nőtt fel, kit a divatos nevelés nem nyugozott békóba; üde, friss, mint a forrás vize; lelke nemes; szíve színarany, odaadó, hiszékeny, mint az olyan szív, mely a csalódást még nem ismeri. Nagyapjához, az ősz Peterdihez gyöngéd, alázatos, ragaszkodó, hűséges, jóságos és engedelmes. Mikor megtudták, hogy az ismeretlen nem más mint *Mátyás* az ország királya, hogy hiszékeny romlatlan lelke elérhetetlen ábrándképet szőtt, csalódása, mint virágot az ősz hideg szele, elhervasztja őt s megtört liliomként hull a hideg sirba.

Mátyásról fel van jegyezve a történelemben, hogy dicső, hatalmas és igazságos volt. Nagy lelkét alig jellemezheti jobban valami, mint az a pár szava, melyet Peterdinek a királyra, tehát ő reá emelt pohárköszöntőjére felelt:

— »Addig éljen, míg a honnak él!«

Népének, nemzetének javát szíven hordozta annyira, hogy nem érte be azzal, amit a nép felől tanácsosaitól hallott, hanem viszonyairól, körülményeiről személyesen akart meggyőződést szerezni; bajait, vágyait, panaszait maga akarta hallani, s ezért álrühában, egyszer mint deák, máskor mint vadász jelent meg a nép közt, hogy annál észrevétlenebbül legyentanuja mindennek. Peterdi házában is mint egyszerű vadász jelenik meg. Hogy nem fedezi fel királyi voltát, nem rossz szándékból teszi, hanem azért, mert ismeretlen kíván maradni. Hogy daliás alakja, hódító fellépése, megnyerő modora megsebezte Ilonka ábrándos szívét, ebben nem volt az ő akaratának semmi része, — és biztosra vehetjük, hogy a nemeslelkű Mátyás maga könyezte meg legjobban a tragédiát, melynek akaratlanul okozója volt: a Peterdi ház pusztulását, szép Ilonka hervadását, kora halálát és hű alattvalójának az ősz Peterdinek a szeretett unoka halála után csakhamar bekövetkezett sirba szálltát.

Mocsáry V.

Hol járt iskolába és hogyan tanult Petőfi?

Petőfinek van egy »Deákpályám« című verse. Ugy kezdődik, hogy:

»Diligenter frequentáltam

Iskoláim egykoron...«

Ebben a versben elmondja, hogy szorgalmasan járt iskolába, mégis megbukott, a többi között, a költészettanból is; továbbá, hogy egyre bosszantá tanárait, a miért végre is kizárták az iskolából.

Petőfinek kár volt ezt a verset írnia; először, mert tartalma nem felel meg a valóságnak; másodsor, mert tiszteletlenül szól benne tanáraitól, akiknek hálával tartozott; s végül, mert nem épen követésre méltó példát adott benne a tanulóifjuságnak.

Petőfi egyik kiváló jellemvonása volt az őszinteség. Hímezés-hámozás nélkül beszélt; a mit érzett, gondolt, azt kimondta, akár tetszett az embereknek, akár nem. És a milyen őszinte volt a társaságban, olyan volt akkor is, mikor írt. Barátai beszélnek, hogy még tréfából sem hazudott soha; és mégis a hatás kedvéért néha olyat állít költeményeiben, a mi a valósággal ellentézik. Így például egyik legszebb költeményében, a »Szülőföldemen« címűben, Félegyházát nevezi szülővárosának, pedig nem ott, hanem Kis-Körösön született; Félegyházán csak gyermekéveit tölté. Van olyan költeménye is, még pedig nem egy, a melyben részegesnek tünteti föl magát; pedig rendesen nem ivott bort, csak olykor, társaságban, barátai kedvéért és akkor is módjával. Az említett költeményben rossz tanulónak mondja magát, pedig nem volt az.

Korán kezdett iskolába járni. Még nem volt hat éves, mikor szülei Kecskemétre adták, a lutheránus elemi iskolába. Három évig tanult itt. Szorgalmas tanuló volt-e, nem-e, nem tudjuk bizonyosan. Valószínű azonban, hogy jól tanult, mert nem volt játszi gyermek, hanem komoly, magába vonuló, az ilyen pedig nem szokott rossz tanuló lenni. 1830 őszén szülei Félegyházáról Szabadszállásra költöztek, a hol már évekkal előbb is laktak. Költségkimélelésből ide hozták fiokat is és beadták a kis gymnáziumba. Akkori tanítója, Ujlaky István, azt írja róla, hogy szelíd magaviseletű, de kissé nyakas gyermek volt. Nem tartozott ugyan a legjobb tanulók közé, de magaviselete ellen nem lehetett kifogást tenni. Ő is kiemelés, amit öccse is állít róla, hogy tanuló társaival nem igen közlekedett s játszani nem szeretett.

A szabadszállási iskolában csak fél évet töltött Petőfi. 1831 őszén szülei a Tolna-megyei Szt.-Lőrinczre vitték, a hol a gymnasium előkészítő osztályait, az úgynevezett »donatus«-t látogatta. Tanára Lehr András volt, Lehr Albert tanárnak »Toldi« magyarázójának édes atyja. Lehart Petőfi igen szerette; tőle

tanulta a latin nyelv eleveit, még pedig alaposan. Mindig is hálás volt iránta s évek mulva, mikor már híres költő volt s egy izben Tolna-megyében járt, fölkereste őt.

(Folytatása következik.)

Dr. Baróti Lajos.

A tragédiák jellemei.

Minden tragédia, ha igazán meg akarja érdemelni e nevet, hőse pusztulásával végződik. A pusztulás, a testi halál közös sorsunk ugyan, s mint egy jeles írónk megjegyzi, az emberiség közös tragikumuma, mégis kiválóképen azon emberek halálát szoktuk tragikusnak nevezni, a kik nem rendes körülmények közt halnak meg. Ha egy tifusz beteg vagy difteritiszbe esett gyermek meghal, — halálát nem szoktuk tragikusnak nevezni. Ha valaki azonban testvére védelmében olyan erőszakot akar leküzdeni, mely erősebb nálánál, s e védelemben megölik, ez tragikus halál. Hány embert megtámadnak, s az az életét veszélyeztetve látván, megalkuszik, s életben marad; hány ember nem temetné el testvérét, bár szereti, ha tudná, hogy azért halál a bér. Persze ezek nem szeretik testvérüket annyira, mint Antigone. Hány embernek támadják meg becsületét, s az nem keresi halálra megsértőjét; hány ember menne el olyan gyűlésbe, melyről tudná, hogy élete ellen tör, mint a rómaiak Julius Caesarnak, — a ki büszke, nemes és nem akar gyávának látszani. Julius Caesar oda megy, mert nem akar félelmet ismerni, mert olyan nagy erőt érez magában, hogy egy tekintete elég lesz a gyilkosok megszelídítésére. S megölik őt. Amazok, kikben kisebb fokú érzelmek lakoznak, nem szenvednek tragikus halált, Julius Caesar féktelen nagyravágyásának, szóval nagy szenvedélyének lett áldozata. Ebből látható, — hogy minden emberben vannak olyan tulajdonságok, szenvedélyek, szóval jellemvonások, mint a tragikus hősökben, — csak hogy kisebb fokban. A szenvedélyek óriási nagysága, mely annyira szokatlan, hogy szinte nem fér meg ebben a világban, szüli a tragikus hősöket. Szóval a kiváló nagy lelki tulajdonságok akár jók, akár rosszak, okozzák a tragikus végeket. Csak a nagyság osztályrésze a tragikus bukás! Kicsiny ember nem lehet tragikus hős. Persze ebből meg nem következik, hogy minden nagy ember tragikus hős is. De, mert Taine szerint a remekműveknek kiváló, rendkívüli jellemvonásokat kell rajzolniok, — s a valódi tragédiák csak azáltal tragédiák, hogy ilyen kiváló nagy, feltűnő jellemek sorsát festik és adják elő: következik, hogy a tragédiák remekművek: s minden kor és minden idő emberei megértik őket, mert megoldásuk megfelel az emberi közös tragikumnak.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre 1 frt 60 kr.
Fél évre — frt 80 kr.
Negyed évre — frt 40 kr.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztő és kiadó:

Dr. RUPP KORNÉL
tanár.

Az előfizetési díjak

a „Tanulók Lapja” kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendők.
Hirdetések felvétele Sikray S. irodájában VI. Váci-körút 33. sz.

A b é k á k.

Két béka élt egy mocsárban. A mocsár kiszáradt s ők kénytelenek voltak más helyet keresni. Hosszas vándorlás után elértek egy mély kúthoz. A kút megtetszett nekik s elhatározták, hogy ott ütik fel tanyájukat.

Mikor beletekintettek, az egyik így szólt:

— Az igaz, hogy szép egy kút ez, a vize is tiszta; a milyen mély, nem igen fér hozzá a napsugár sem; bizony jobb helyet az egész világon nem találtunk volna.

— Nekem is igen tetszik, felelt a másik, hanem mielőtt belé költöznénk, beleugranánk, jó volna meggondolni, hogyan jövünk majd ki belőle, ha esetleg valami váratlan dolog folytán a víz innen is kivész.

Mit tanulunk ebből?

Azt, hogy ha valami még úgy kedvezőnek, megfelelőnek látszik is előttünk, meg kell gondolnunk, hogy mit tevék leszünk, ha reményeinkben csalódunk.

Közmondás: Bármit tész, okosan tedd s gondold meg a végét!

A kék lilium és a pipacs.

(Tompa M. után.)

Csendes éj szállt a világra, égen, földön minden hallgatott s a kék lilium megfűrödve harmatban és holdsugárban, így szólt szolgálójához, a pipacshoz:

— Jer pipacs, öltöztess fel diszruhámba, mert testvérem lakodalmán ékesen kell megjelennem.

— Ne vesd le te kék ruhádat, felelt a pipacs, legszebb te csak abban vagy.

— Éji fénynél elvesz a kék; csillogó piros ruhát hozz, hisz a nászöröm vig zajához jobban illik a piros szín.

S dúlt-fült magában a pipacs, hogy ő mily rút hamuszínű ruhában jár, míg más virágok minő szépek kék, fehér, piros

Ajánlható könyvek.

Tholdi Miklós, regényes korrajz Nagy Lajos koráról, írta Donászy Ferencz. Kedvenc olvasmánya lesz az ifjuságnak, érdekelheti őket a jó és rossz testvér küzdése, Nagy Lajos fényes udvarának s az akkori életnek festése, mert ennek a könyvnek éppen az képezi egyik jó oldalát, hogy olvasója előtt a magyar lovagkor legfényesebb korát mutatja be. A iskolában a hazai történetnek csak vázlatát tanulják, az ilyen olvasmány pedig azon kort tárja fel egész terjedelmében, a melyben az esemény történik. Jó lélekkel s szeretettel ajánljuk lapunk olvasóinak, mert tudjuk, hogy sok jót és gyönyörűséget találnak benne. Diszkötésben ára 3 frt 50 kr; megjelent az Athenaeum kiadásában.

A hősök, Kingsley után angolból ford. Pulszky Ágost. Azon ritka művek közé tartozik, melyek a gyermekvilág tetszését megnyerték. Lapjait a görög ókor legtisztább szelleme lengi át, elhagyja száraz, költőietlen korunkat, élénk vezeti az ó-kor hőseit ifjui tűzökkel és lelkesedésökkel, hogy tanuljunk e hősektől kivétközni közönyünkben, tanuljunk túrni és fáradni, szenvedni és remélni. Nyelvezete szép, könnyen érthető, élvezhető, modora, irálya kedves. Megjelent az Athenaeum kiadásában, ára 2 frt 50 kr.

Tom lit. Száz kísérlet. Good A. érdekes kísérletei, melyekből sok tanúságot és ügyességet lehet szerezni számos illusztrációval jelent meg az Athenaeum kiadásában. Sok derült órát szerez vele a serdülő növendék, de a felnőtteknek is jó szolgálatot tesz, mert kísérletei egytől egyik bő magyarázattal vannak ellátva. Ára 2 frt 50 kr.

K ü l ö n f é l é k.

A hozzánk intézett kérdésekre a következőkben válaszolunk.

Aldomás alatt minden a pogányistentisztelettel kapcsolatos áldozatot, lakomát értenek. Régi időben az egyességkötés után az áldomásívás volt divatban.

Andromeda Cepheus aethiopiai király leánya, kit sziklához lánczolva egy tengeri szörnyetegnek tettek ki áldozatul, de Perseus megszabadította. Most az északi sarkcsillag közelében levő egyik csillagot hívják így.

Csizio alatt azon latin verseket értjük, melyekbe a hónapok ünnepei voltak foglalva úgy, hogy belőlük az ünnep napját meglehetősen tudni s így a naptárt pótolták. Legrégibb nyomtatott naptárunkban, mely 1538 körül nyomtatott, benn van egy csizio is.

Freskó alatt vízfestékekkel a még nedves falra készült festményt értjük. Az ásványfesték a friss vakolat alkotórészeivel vegyileg egyesül és a képződött anyag a felületen megkeményedik.

Hamupipőke mesebeli alak, mely majdnem minden európai nép költészetében előfordul, s rendszeren egy jómódu család három leánya közül a legifjabb, kit testvérei a legalacsonyabb munkák végzésére kényszerítenek, de végül királyné lesz.

Korszellem azon érzelmek és eszmék összesége, melyek bizonyos korokban az egész emberiség vagy egyes nemzetek gondolkozását, vágyait, törekvéseit irányítják s az illető kor szellemét meghatározzák.

Programm nyilvános hirdetmény, hangverseny vagy más előadás műsorának közzététele; valamely párt politikai nézeteinek kifejtése, az egyetemek, középiskolák stb. ünnepélyeinek tárgysorozata, értesítője a lefolyt évről.

A cigányok eredetéről azt tartja Vivien de Saint Martin francia tudós, hogy ezek az indiai elzüllött csandalák maradékai. E csandalák az indiai néposztályok egyike voltak, kikről a vallásalapító Manú törvénykönyvében a következőket mondja: A csandalák nem birhatnak egyébvel, mint számmárral és kutyával; öltözetük a megholtak köntöseit, főzőedényül a törtbögrét használják s ékszerül a vasat. Az emberi lakokból kiüzve, folytonosan vándoroljanak egyik helyről a másikra.

Diaz Bertalan, a ki Jöremény fokát felfedezte, 1500-ik év tavaszán ugyanazon fok mellett a vihar áldozata lett.

III. Frigyes császár jelmondata, melynek A. E. I. O. U. kezdőbetűi sirján is rajta vannak, ez: Austria erit in orbe ultima. (Ausztria lesz a föld kerekességén az utolsó, t. i. állam, mert mindannyit tul. fogja élni.)

A gőzhajó feltalálója Fulton Róbert amerikai. Ő vezette az első gőzhajót az amerikai Hudson folyón 1807-ben.

A Kárpát hegység a geták egyik néptörzsétől a *Karpok*-tól vette nevét.

Szerkesztői üzenetek.

Fiumei áll. polg. és felsőbb leányiskola. Köszönjük az érdeklődést. A nyugtatóványt elküldtük. — **Sz. György és Árpád Bpest.** Persze hogy külön kell beküldeni. Hiszen ketten nem csinálhatják. A jó kiváratokat az új évre köszönjük. Maguk jó fiúk lehetnek. Hiszszük, hogy a lapot terjeszteni fogják s ha sok előfizetőt gyűjtenek, akkor tiszteletpéldányt kapnak mind a ketten külön. — **Kellner Jenő** írja meg, melyik iskolába jár. — **Végh M. Brassó.** Köszönjük. Szíves pártolását továbbra is kérjük. — **Pető Imre Debreczen és Sz. S. Győr.** A teljes címet kérjük. — **Kovács S. Szabadka.** Megtetszett kapni? — **Mihálkovitsné W. Etelka Csongrád.** Azonnal elküldtük. — **B. M.** Az első számban feladott dolgozatok beküldési határideje január 25. A mai számunkban közlött feladványokat február 25-ig kell beküldeni. — **K. R.** Szép Öntől az érdeklődés. A dolgozatokat budapesti tanárok írják. Nem mulattatni, hanem szórakoztatva tanítani akarunk. Könyveket minden számban ajánlunk. — **E. P.** Ha annyi lesz az előfizetőnk, hogy a költségeket fedezhetjük, a középiskolák felsőbb osztályu tanulói számára is közlünk dolgozatokat, sőt olyanokat is, a minőket az érettségi vizsgálatokra szoktak feladni. Husz-harmincz ilyen előfizető kedvéért most még nem adhatunk többet nyolcz oldalnál. — **P. K.** Önnek is ez szól. Később kétszer ekkora lesz a lap. Most azonban még nem lehet. Türelem! Látja, hogy mi mindent elkövetünk, hogy lapunk megizmosodjék. — **M. A.** Szép, hogy örül a lapnak. Csak aztán tanuljon is belőle. Köszönjük az előfizetők gyűjtését. Persze, hogy egy évig ingyen kapja a lapot. — **L. V.** Husz krajczárért nem küldhetjük. Hiszen nekünk a postaköltségre is kell annyi! — **N. J.** Dolgozata nem üti meg a mértéket. Igen sok dolgunk van. — **Hubacsek B. Szentés. Chr. Gyula Arad és Kvapil Jenő Pozsony.** Teljes címet kérünk. — **D. F. Lugos.** Köszönjük. Látszik, hogy még nem felejtett el. Üdvözlét. — **Schlanger Miksa, Oszkár és Jenő.** Kívánságukat nem teljesíthetjük. Egy lapot nem lehet három névre küldeni. Huzzanak sorsot, melyikük nevében menjen. — **S. M. Buda.** Szíveskedjék dolgozata ügyében valamelyik délután hozzánk fáradni. — **Friedmann D.** Csak előfizetők pályázhatnak.

A Tanulók Lapja

minden hó 1-én és 15-én jelenik meg változatos tartalommal. A tanulónak a feladványok elkészítésében utmutatásul szolgál, mert különféle témákat közöl vázlatban és kidolgozva. Feladataival az önmunkásságot fejleszteni, a tanulót szorgalomra buzdítani és gyámolítani igyekszik. E cél elérésére a szerkesztőség által feladott dolgozatok közül a *legjobb írójának értékes díszkötésű könyvet* küld.

Husz előfizetőt gyűjtök a *Tanulók Lapját egy évig ingyen kapják*. Annak a ki f. évi június 1-ig legtöbb előfizetőt gyűjt, a kiadóhivatal *egy darab cs. és kir. körmőcsi aranyat tűz ki jutalmul*. A gyűjtők nevei a gyűjtött előfizetők számával a f. évi június 15-iki számban közöltetnek.

A gyűjtések s az előfizetési pénzek a Tanulók Lapja *kiadóhivatalába* (Budapest, IX. Imre-utca 9. sz.) küldendők.